

Idioten-Heil-Pflege) od 1875 r. do powstania pedagogiki specjalnej na niemieckim gruncie i rozwoju organizacji.

Dwie części pracy ukazują powstanie organizacji i jej rozwój do I wojny światowej; powstanie stowarzyszenia szkół pomocniczych (Der Verband der Hilfsschulen Deutschlands) w okresie Republiki Weimarskiej i III Rzeszy; stowarzyszenie na tle polityki edukacyjnej Republiki Federalnej Niemiec (1948 - 1998); kongresy i konferencje stowarzyszenia, międzyna-

rodową współpracę; NRD jako państwo bez stowarzyszenia szkół specjalnych itp.

Część III obejmuje 27 załączników w postaci dokumentów, programów, uchwał, apeli charakteryzujących politykę w zakresie szkół specjalnych i rozwoju pedagogiki specjalnej.

Praca może stanowić ważne studium do poznania dziejów najnowszych i współczesnych szkolnictwa niemieckiego.

Jan Hellwig

Educational Research and Higher Education Reform in Eastern and Central Europa. Red. Erich Leitner. Frankfurt a/M., Berlin, Bern, New York, Paris, Wien 1998, ss. 231, fot. 3, tab. 9

Z cyklu Studies in Comparative Education jako tom 6 ukazała się publikacja pod powyższym tytułem. Praca napisana przez międzynarodowy zespół autorów wskazuje na zmiany w szkolnictwie wyższym dokonywane w krajach Europy wschodniej i centralnej. Ukazane są prace w tym zakresie w takich krajach, jak Austria, Republika Czeska, Słowacja, Węgry, Słowenia, Polska, Ukraina, Rosja, Rumunia i Bułgaria.

Poszczególne rozdziały dotyczą określonego państwa i napisane są przez rodzimych

znawców problemu. Przez Polaków przygotowane są trzy teksty. Ireneusz Białecki pisze na temat: *Anatomy of Higher Educational Services in Poland*; Elżbieta Wnuk-Lipińska wypowiada się na temat: *Academic Staff Facing a Changing University*, zaś Ewa Szemborska omawia zagadnienie pt.: *Changes in the Market of Educational Services in Poland*.

Jan Hellwig

Geschichte der Mädchen und Frauenbildung. Red. Elke Kleinau, Claudia Opitz. Tom II. Vom Vormärzis zur Gegenwart. Campus Verlag. Frankfurt, New York 1996, ss. 673

Pod redakcją Elki Kleinau, z-cy profesora pedagogiki ogólnej na Uniwersytecie w Bielefeld oraz Claudii Opitz, profesora najnowszej historii na Uniwersytecie w Hamburgu ukazał się drugi tom niezwykle interesującej pracy pod wyżej wymienionym tytułem.

Okazuje się, że zainteresowania badawcze historią edukacji kobiet i ich rolą społeczną, które przeżywają w Polsce swój renesans (dwie

międzynarodowe konferencje naukowe 1997 Poznań-Zajęczkowo; 1998 Bydgoszcz-Wielonek) obserwowalne są także w Niemczech. Okazuje się, że 36 Auterek i Autorów przedstawiło swe prace, które złożyły się tylko na prezentowany tom II.

W części I zatytułowanej *Edukacja kobiet i ruch demokratyczny w latach 1830-1870* przedstawiono powstanie i rozwój ogródków

dziecięcych akcentując duchową matczyność (geistige Mütterlichkeit) oraz rozwój instytucji edukacyjnych dla dzieci i ewolucję roli kobiety.

W części II omówiono instytucjonalne i normatywne regulacje i praktyki w zakresie edukacji dziewcząt w latach 1870-1933 oraz tzw. długą drogę do matury (Der lange Weg zum Abitur).

Socjalizacja dziewcząt głównie poprzez koedukację oraz ich działalność w ruchu hitlerowskim: Bund Deutscher Mädel – stanowi przedmiot części III.

W części IV Autorki i Autorzy rekonstruują drogę kobiet od wykształcenia średniego do nauki, czyli możliwości studiowania (Von der Bildung zur Wissenschaft) w latach 1870-1945. Dowiadujemy się m.in. o rozwoju naukowym Edyty Stein oraz o tym, że pierwszą kobietą

profesorem pedagogiki była w Niemczech Matilda Vaerting (1884-1977).

Możliwość kształcenia kobiet w różnych dziedzinach i zawodach w latach 1948-1990 ukazano w części piątej, zaś stopniowe zwiększanie dostępu do studiów wyższych w latach 1849-1990 – w części szóstej.

Interesujące są porównania dotyczące polityki NRD w sprawie edukacji kobiet i badań nad tym zagadnieniem jako komponentu walki politycznej o pełną realizację założeń marksizmu.

Książka jest bogato udokumentowana źródłami oraz literaturą przedmiotu. Posiada wykaz osób, indeks rzeczowy oraz informacje o autorach.

Jan Hellwig

Johann Amos Comenius. Allverbesserung (Panorthosia), Eingeleitet, übersetzt und erläutert von Franz Hofmann, Frankfurt a/Main, Berlin, Bern, New York, Paris, Wien 1998, ss. 429

Dzięki pracom znanego w międzynarodowym świecie nauki komeziologa, emerytowanego obecnie profesora, wieloletniego kierownika Zakładu Historii Pedagogiki na Uniwersytecie Marcina Lutera w Halle Franza Hofmanna (ur. 1922) ukazała się przetłumaczona przez niego z łaciny na język niemiecki 6-ta część pracy J.A. Komeńskiego *O naprawie spraw ludzkich*. Część ta nosi tytuł *Panorthosia*. Przedstawia w niej

Komeński strukturę porządku światowego, instytucje służące człowiekowi, ich cele i zadania.

Jest to pierwsze tłumaczenie tej pracy w całości na język niemiecki.

Książka ukazała się w cyklu *Erziehungskonzeptionen und Praxis*, Bd. 37, a wydawcą jest Gerd-Bodo Reinert.

Jan Hellwig

Vitae Scholasticae. The Journal of Educational Biography, Tom 17, 1998, nr 2

W amerykańskich (ale nie tylko) pracach historyczno-pedagogicznych ważne miejsce zajmują prace biograficzne. Rekonstrukcje biograficzne traktowane są jako ważny komponent odtwarzania procesu dziejowego, studiów historyczno-edukacyjnych i wpływu jednostek znaczących na rozwój dziejów.

Istnieją międzynarodowe stowarzyszenia biografii edukacyjnych (np. International Society for Educational Biography), czy też instytucje naukowo-badawcze w tej dziedzinie (np. American Biographical Institute).

Organem Międzynarodowego Stowarzyszenia Biografii Edukacyjnej jest półrocznik